

IFJÚSÁGKUTATÁSOK VILÁGSZERTE: NEMZETKÖZI ÖSSZEHAJONLÍTÓ ELEMZÉS ÉS MAGYARORSZÁGI KONTEXTUS

– Kolozsvári Krisztina – Nagy Krisztián Alex –

A fiatalok fontos részét képezik a társadalomnak, így etikai kötelességünk szisztematikus módon megérteni az Ő valóságukat (Partnership between the European Commission and the Council of Europe in the field of Youth, 2021). Az ifjúságkutatások kulcsfontosságú feladata, hogy feltárják a fiatal generációk életének és tapasztalatainak mélyebb összefüggéseit, segítve ezzel a társadalmi és politikai döntések megalapozását. Tanulmányunk célja, hogy szakirodalmi összehasonlítás keretében bemutassuk a nemzetközi ifjúságkutatások legfontosabb trendjeit és eredményeit, valamint ezzel összefüggésben kitérjünk a magyar ifjúságkutatásokra. A cikk terjedelmi keretei miatt jelen esetben olyan országokat veszünk górcső alá, ahol az ifjúságkutatásoknak nagyobb és transzparensabb múltja van, úgy, mint Ausztrália, Egyesült Királyság, Amerikai Egyesült Államok (továbbiakban USA), Kanada vagy Új-Zéland. Érintőlegesen bemutatjuk továbbá az Európai Unió és az Egészségügyi Világszervezet (WHO) munkásságát az ifjúságügy és ifjúságkutatás területén.

Nemzetközi Ifjúságkutatások

Ifjúság meghatározása

Laikusan azt gondolnánk, hogy az ifjúság annyit tesz, mint átlépni az önálló életbe, munkát vállalni és családot alapítani. Az ifjúság azonban ennél jóval nehezebben megfogható „társadalmi fogalom (...), amely időben és térben változik” (Partnership between the European Commission and the Council of Europe in the field of Youth, 2021). A társadalomtudósok a 2000-es évek elején világítottak rá arra, hogy el kell szakadnunk a „felnőtté válás” lineáris értelmezésétől és észre kell vennünk, hogy ez egy bonyolult, sokrétű és individualizált átmeneti folyamat. (Cohen, 1997; Rudd & Evans, 1998)

Az ifjúságot célcsoportnak tekintő kutatások különbözőképpen határozzák meg az ifjúsági életszakasz határait. Ausztráliában például az ifjúságot általában 12-24 év közötti korosztályként definiálják (Australian Youth Council, 2021). Az Ausztrál Ifjúsági Tanács 2021. évi jelentése szerint ez az életszakasz a serdülőkortól a fiatal felnőttkorig tartó szakasz (1. ábra), mely egy „kritikus időszak az érzelmi és kognitív képességek elsajátítására a függetlenséghez, a tanulmányok befejezéséhez és a munkába való átmenethez, valamint az állampolgári szerepvállaláshoz” (Australian Youth Council, 2021).

1. ábra. Életkori szakaszok Ausztráliában, 2021.

Forrás: Australian Youth Council Report, 2021.

Az Amerikai Egyesült Államokban, Kanadában, valamint Új-Zélandon a 15-24 éveseket nevezik fiatalnak. (United Nations, 2020) Amerikában ehhez hozzá kell tennünk, hogy az ifjúság középiskolai évek szerint csoportosítva van, így a kulturális sokféleség kiemelt téma a kutatásokban. Kanadában és Új-Zélandon az ifjúság meghatározásához szorosan kapcsolódik a függetlenség, a tanulás és a munkaerőpiaci részvétel, így nem meglepő, hogy az ifjúságkutatások fókuszában a fiatalok egészsége, kulturális identitása és társadalmi szerepe helyeződik.

Az Egyesült Királyságban leggyakrabban a 16-24 éves korosztályt helyezik az ifjúságkutatások fókuszába, melynek oka legfőképpen, hogy az ifjúság itt főként a továbbtanulás és a munka világába való belépés időszakaként értelmeződik. Az oktatás és a munkaerőpiaci lehetőségek így itt nem meglepő módon kiemelt kutatási területet képeznek.

A magyar ifjúságkutatásokban a 15-29 éves korosztályt tekintik leggyakrabban fiatalnak, így a kutatások az ő életmódbeli változásait követi le. Ez az időszak a serdülőkor utáni, de a felnőttkor előtti életszakasz¹, mely azt mutatja, hogy az érintettek elérték ugyan a felnőttkort, de még azzal ellentétesen nyilatkoznak. (Nagy - Tibori, 2012)

Felmerülhet a kérdés, hogy vajon miért ezekre a korosztályokra összpontosítanak az ifjúságkutatások. Ennek oka több tényezőtől tevődik össze. (Arnett, 2015) Az ifjúságkutatások gyakran hangsúlyozzák, hogy az ifjúság átmeneti időszakot jelent a gyermekkor és felnőttkor között (Arnett, 2015; Hendry & Kloep, 2002). Ebben az életszakaszban a fiatal egyének fontos döntéseket hoznak életpályájuk, munkaerőpiaci érvényesülésük vagy épp párkapcsolatuk vonatkozásában. Az ifjúságkutatások gyakran kiemelik, hogy az ifjúság egy kritikus életszakasz az identitás kialakítását tekintve, az ifjúság ugyanis folyamatosan alakítja érdeklődési területeit, attitűdjét, értékrendjét (Byrd & Anderson, 2018). Kétségtelen tény továbbá, hogy az ifjúságra jelentős hatással vannak korunk társadalmi változásai és kihívásai (Wyn, H., Rowling, & Carson, 2000),

mindemellett pedig a fiatalok jelenlegi döntéseikkel, életmódjukkal hosszú távon hatással lehetnek a társadalomra és a gazdaságra. (Schulenberg & Schoon, 2012)

Fontos hangsúlyoznunk, hogy az ifjúság nem definiálható egyszerű életkorok szerint, figyelembe kell venni az ifjúságkutatások során az egyén fejlődését, életútját, társadalmi besorolását. (Nagy - Tibori, 2012) Az ifjúság meghatározása kétségkívül fontos abból a szempontból is, hogy egyes országok eltérő stratégiát alkotnak annak érdekében, hogy kedvező feltételeket teremtsenek a fiatalok számára képességeik fejlesztéséhez, a bennük rejlő lehetőségek kibontakoztatásához, valamint ahhoz, hogy aktívan részt vegyen a társadalomban és politikai döntéshozatalban².

Ifjúságkutatások történeti és módszertana

Az ifjúságkutatások történeti áttekintésének egyik fontos mozzanata, hogy az 1900-as évek elején – az olyan társadalmi változások és kihívások okán, mint pl. az ipari forradalom – a kutatók érdeklődését felkeltette az ifjúság. Az első évtizedben a vizsgálódások főként az ifjúság oktatásának és munkaerőpiaci elhelyezkedésének társadalmi hatásait, valamint az ifjúság társadalmi beilleszkedését állították középpontba. (Andy, 2009)

Az 1930-as években a pszichológia és szociológia hatására megjelentek a pszichoszociális fejlődés elméletével, ifjúság identitásával és életútjával foglalkozó kutatási témák. A második világháború után az ifjúságkutatók egyre nagyobb figyelmet szenteltek az ifjúság életútjának, melynek hatására megkezdődtek az ifjúság életpályájának longitudinális vizsgálatai. A 60-as években egyre inkább az identitás és kulturális aspektusok jelentek meg a kutatásokban: kulturális mozgalmak, kreatív kifejezési formák és szociális aktivizmus, kollektív cselekvés. (Coleman J. S., 1961; Arnett, 2000; Furlong & Cartmel, 2007; Benson, Scales, & Hamilton, 2006; Erikson, 1968; Arnett, 2015)

Az ifjúságkutatások ma már interdiszciplináris jellegűek: szorosan összefonódtak számos tudományterülettel, így többek között a kulturális antropológia

¹ Arnett ezt az időszakot 'emerging adulthood' kifejezéssel illeti.

² Az EU ifjúsági jövőképe egyrészt a befektetést (jelentős erőforrások mozgósítása a fiatalok jóllétének javítására), másrészt az érvényesülést (fiatalokban rejlő potenciálok kibontakoztatásának elősegítése) helyezi a középpontba.

és a kultúratudományok területével, valamint az oktatáskutatással. Az ifjúságkutatások hozzájárulnak az ifjúság kulturális jelenségeinek mélyebb megértéséhez és társadalmi jelentőségének felismeréséhez.

Az ifjúságkutatás módszertani keretei és eszközei az évek során sokat fejlődött. A modern technológia, így az online tér erősödő megjelenése, lehetővé tette, hogy a kutatók mélyebben megismerjék az ifjúság élet-helyzetét, megértsék a fiatalok életmódbeli változásait.

Az ifjúságkutatások keretében használt legfontosabb módszerek a következők:

- kérdőíves felmérések az ifjúság véleményének feltérképezésére (a Magyar Ifjúságkutatás például alapvetően survey módszeren alapul);
- strukturált és félig-strukturált interjúk az ifjúság életének és gondolkodásmódjának mélyebb megismerésére;
- etnográfiai kutatások az ifjúság mindennapi életének és kultúrájának megértésére;
- longitudinális kutatások a hosszú távú nyomon követés, változások és fejlődések detektálása érdekében.

Nagymintás és longitudinális nemzetközi ifjúságkutatások, jelentések a 2000-es évektől napjainkig

A következőkben bemutatunk néhány kiemelten érdekes és fontos nemzetközi ifjúságkutatást és átfogó

jelentést, melyek hozzájárultak az ifjúság életének és helyzetének jobb megértéséhez, valamint az ifjúságpolitika és oktatáspolitikai alakításához. Cikkünk terjedelme miatt nem kívánunk bemutatni minden nemzetközi ifjúságkutatást, ugyanakkor komplexebb képet kívánunk nyújtani ezáltal a magyar ifjúságkutatások értelmezéséhez.

Kanadában 1998-ban indult el a *Youth in Transition Survey* (YITS)³ longitudinális kutatás, mely CATI⁴ módszer segítségével követte le a fiatalok életútját. A program során két kohorsz felmérését valósították meg, egyrészt az akkori 15 éves korosztály (1984-ben születettek), másrészt pedig a 18-20 éves (1979-1981 között születettek) korosztály lekérdezésére került sor, melyet ezt követően két évente megismételtek.

A kutatás végül hat hullámban valósult meg (1. táblázat) és egészen 2009-ig mérte fel az ifjúság életútját, valamint azt, hogy milyen tényezők vannak hatással annak alakulására, különös tekintettel az oktatásra, képzésre, valamint munkaerőpiacra. A kutatási adatok ezen felül lehetőséget nyújtottak a meglévő programok és gyakorlatok hatékonyságának értékelésére, a fiatalok számára legmegfelelőbb programok bevezetéséhez.

³ <https://www23.statcan.gc.ca/imdb/p2SV.pl?Function=getMainChange&Id=44845>

⁴ Computer Assisted Telephone Interviewing

1. táblázat: Minta nagysága az egyes hullámokban (fő)

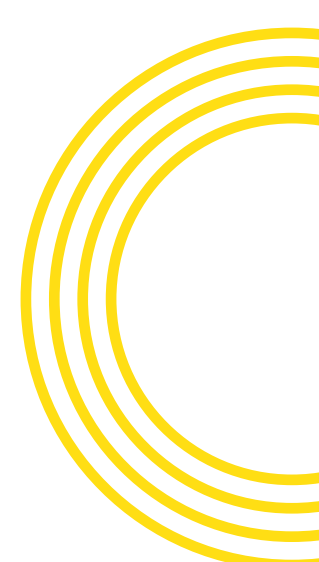
	15 éves korosztály	18-20 éves korosztály
1998-1999		23 000
2000-2001	29 660	22 352
2002-2003	26 854	18 743
2004-2005	22 626	14 753
2006-2007	18 762	12 630
2008-2009	n.i. ⁵	11 001 ⁶

Forrás: Youth in Transition Survey⁷

2000-ben a *The World Youth Report: Youth Social Entrepreneurship and the 2030 Agenda*⁸ átfogó helyzetképet ad a fiatalok⁹ helyzetéről, iskolázottságáról, egészségi állapotáról, fenntartható fejlődésben betöltött szerepéről. A kutatási jelentés a világban zajló kutatási adatok és eredmények – így többek között az ILO, ILOSTAT, ECLAC, OECD, UNICEF, UNESCO, YDI, YouthPOL – felhasználva, regionális csoportosítást alkalmazva, mutatja be eredményeit és főbb konklúzióit.

A jelentésben az általunk jelen tanulmányban górcső alá vett országok a következő regionális bontásban kerültek említésre: Magyarországot Kelet-Európához, az Amerikai Egyesült Királyságot Észak-Európához, Kanadát Észak-Amerikához, Ausztráliát és Új-Zélandot Óceániához tartozónak tekintették. A kutatási jelentés rávilágít arra, hogy a fiatalok egészségügyi és oktatási kilátásai javultak az évek során, a házasság és gyermekvállalás kitolódott, a helyzetükkel kapcsos-

latos aggályok pedig továbbra is fennállnak. A riport különlegessége, hogy az ifjúság várható alakulását egészen 2050-ig mutatja be (2. táblázat), ezen felül pedig kitér arra, hogy milyen ifjúságfejlesztési erőfeszítések szükségesek, valamint hogyan segíthetik az ifjúságpolitikák az ifjúsággal kapcsolatos célkitűzések megvalósítását.

⁵Az adatfelvételi időszak 2008 január-2009 április között az olvasási készségek felmérésére irányul, így az itt megalkotott kérdőív komponensei nem teszik lehetővé az összehasonlítást a korábbi hullámok eredményeivel.

⁶Csak azok vehettek részt a hatodik hullámban, akik az ötödik hullámban is részt vettek.

⁷<https://www23.statcan.gc.ca/imdb/p2SV.pl?Function=getMainChange&Id=3631>

⁸<https://www.un.org/development/desa/youth/wp-content/uploads/sites/21/2020/07/2020-World-Youth-Report-FULL-FINAL.pdf>

⁹Fiatalok alatt a kiadvány a 15-24 éves korosztályt érti, akiket a Fiatalokért a Világban Cselekvési Program fiatalként értelmez.

2. táblázat: Minta nagysága az egyes hullámokban (fő)

REGION	2020		2030		2050	
	YOUTH POPULATION (THOUSANDS)	PERCENTAGE OF REGIONAL POPULATION	YOUTH POPULATION (THOUSANDS)	PERCENTAGE OF REGIONAL POPULATION	YOUTH POPULATION (THOUSANDS)	PERCENTAGE OF REGIONAL POPULATION
Sub Saharan African	217,653	19.9	282,939	20.2	398,921	18.8
Northern Africa and Western Asia	86,427	16.4	102,436	16.8	110,096	14.6
Central and Southern Asia	362,697	18.0	365,152	16.4	347,206	13.9
Eastern and South-eastern Asia	304,385	13.0	303,162	12.5	261,429	10.8
Latin America and the Caribbean	107,583	16.5	103,483	14.7	93,853	12.3
Australia and New Zealand	3,742	12.3	4,230	12.7	4,467	11.6
Oceania (excluding Australia and New Zealand)	2,354	19.1	2,689	18.5	3,198	16.9
Europe and Northern America	124,742	11.2	129,786	11.5	119,327	10.5
TOTAL (WORLD)	1,209,584	15.5	1,293,877	15.1	1,338,497	13.8

Forrás: United Nations 2019c

2001-től az Európai Bizottság kezdeményezte *European Social Survey*¹⁰ (ESS) kétévente nemzetközi összehasonlító adatokat nyer az európai társadalmak állapotáról, a lakosság demográfiai jellemzőiről, politikai és közéleti preferenciáinak alakulásáról, valamint a társadalmi attitűdök és értékek változásairól. Az ESS kutatás résztvevője Magyarország is. Az ESS kutatásokból származó mérési eredmények Európa-szerte összehasonlíthatók, köszönhetően a szigorú és folyamatosan ellenőrzött módszertanának. A kvantitatív felmérés állandó és változó egységekből áll, annak érdekében, hogy lehetővé váljon az európai szinten aktuális társadalmi jelenségek, problémák – mint pl.

klímaváltozás, migráció, digitális írástudás – vizsgálata. A kutatás az elmúlt években különféle társadalmi és ifjúsági trendekre, például az ifjúság értékeinek és politikai attitűdjeinek változására hívta fel a figyelmet.

2014-ben az International Youth Foundation létrehozta az első olyan indexet (*Global Youth Wellbeing Index*), mely számos indikátort felhasználva segít összehasonlítani az országokban élő fiatalok jólétét, valamint segít beazonosítani az erősségeket és gyengeségeket a fiatalok támogatásában (1. melléklet).

¹⁰Magyarországra vonatkozó ESS elérése: https://ess.tk.hu/uploads/files/ESS_2021-22_beszamolo_honlapra.pdf; kérdőív: <https://ess.tk.hu/kerdo>

Az index első alkalmazásának eredményeit a *Global Youth Wellbeing Index* 2017-es jelentése tartalmazza, mely több mint 30 ország fiataljainak jólétére vonatkozó eredményeket mutatja be, közte azt, hogy mennyire érzik a fiatalok magukat biztonságban, hogyan férnek információhoz, továbbá milyenek ítélik meg a technológiához való hozzáférést. (International Youtuh Foundation, 2017)

2021-ben a Friedrich-Ebert-Stiftung támogatásával egy hét országot (visegrádi és balti országokat) magában foglaló – a magyar ifjúságkutatás módszertanával és érdekeivel megegyező – kutatás indult (*FES Youth Study*) a 15-29 éves korosztály értékrendjének, véleményének és preferenciáinak feltérképezésére. A kérdőív lekérdezése online módszerrel zajlott a 15-29 évesek körében (1500 fő lekérdezésével); ezen felül pedig a magyarországi válságrégiókban, valamint hátrányosabb helyzetű fiatalok elérése céljából fókuszcsoportokat (3 db) és egyéni mélyinterjúkat (10 fő) is magában foglalt a kutatás. A „*Magyar Fiatalok 2021*” összefoglaló jelentés regionális összehasonlítással veti össze a magyar adatokat a visegrádi országokkal, valamint balti országokkal. A főbb konklúziók között szerepel többek között, hogy a „V4-ek közül a magyar fiatalok a legkevésbé elégedettek az életükkel, ugyanakkor a legoptimistábbak is a jövővel kapcsolatban. (...) A magyar 15-29 évesek világlátását és gondolkodását az elégedetlenség, a konformitás, a passzivitás és a polarizáció írja le leginkább.” (Bíró-Nagy & Szabó, 2021)

A *European Youth in 2021*, valamint a *Young Europeans and The Coronavirus Pandemic desk research* kutatások számos kérdőíves kutatás – köztük az Eurobarometer, Kantar nemzetközi kutatásai – alapján készítette el a mai európai fiatalokról átfogó képet festő jelentését. A riport 27 országra vonatkozóan kitér a gazdaságra és foglalkoztatásra, a fiatalokat érintő legfőbb problémákra és az őket érintő kihívásokra (pl. COVID-19), illetőleg az Európai Unióval kapcsolatos percepciókra és médiafogyasztásra. (European Parliament, 2021) A kutatási eredmények ismertetésénél kettő életkori csoportot alakítottak, így a 16-30 éves korosztály alkotja a fiatalok, míg a 31+ kategória az idősebb korosztályt. A kutatás főbb konklúziói:

- A 16-30 év közötti fiatalok az EU-t az utazással, munkavállalás és tanulás szabadságával azonosították;
- A közösségi érzést a fiatalok szerint a kultúra hívja életre;
- A fiatalok egyre inkább aggodalmukat fejezik ki a környezeti és éghajlati változások iránt;
- A fiatalok túlnyomó többsége (55 százaléka) a megújuló energiaforrásokat fejlesztené;
- A fiatalok pozitívabbnak bizonyulnak a gazdasági helyzet jövőképét illetően, mint a 30 év felettiiek;
- A médiafogyasztás tekintetében az európai fiatalok 93 százaléka digitális, napi szintű internethasználatról adott számot. Körükben a YouTube, Snapchat, TikTok a leginkább elterjedt médiafogyasztási platform.

A riport összadatok szintjén, valamint országokra fókuszáltnak is adatokat biztosít, így megismerhetjük többek között a német, francia, lengyel, spanyol és holland ifjúságról alkotott képet. Fenti kutatások és jelentések mellett kiemelendő az *Internal Journal of Youth and Adolescence*, valamint az *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being* tudományos folyóirat, melyek már a 2000-es évek elejétől különös figyelmet szentelnek az ifjúságkutatásoknak és hozzájárulnak ezáltal a terület fejlődéséhez. A folyóiratok célja, hogy nemzetközi szinten összehasonlítást végezzen és irányelveket határozzon meg a fiatalokkal kapcsolatos kérdésekben, problémákban. Olyan kvantitatív és kvalitatív elemzéseken alapuló tanulmányokat gyűjtenek, melyek a serdülőkorú növekedés és fejlődés, oktatás és képzés, foglalkoztatás és munkanélküliség, egészség és mentális egészség, családi kapcsolatok, valamint ifjúsági kultúrák és társadalompolitika témák köré fonódik.¹¹

Az ifjúsággal és ifjúságkutatással kapcsolatos szakmai tapasztalatcserét és új eredmények megismerését szorgalmazzák fentiekén kívül az olyan nemzetközi konferenciák, mint például a *European Youth Conference*¹², valamint az olyan európai szintű együttműködések, mint a *Pool of European Youth Research (PEYR)*¹³ vagy a *European Knowledge Center of Youth Policy (EKCYP)*¹⁴. Fontos azonban hangsúlyoznunk, hogy a nemzetközi kutatások és jelentések tágabban értelmezik az ifjúságot és általánosabb következtetések von le az ifjúság élethelyzetére vonatkozóan, valamint lényegesen általánosabb tendenciákat mutat, szemben a magyar ifjúság helyzetére fókuszáló ifjúságkutatásokkal, ahol régióspecifikus különbségek is kimutathatók.

WHO és az ifjúság

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) tagállamokkal és más nemzetközi szervezetekkel együttműködve az ifjúság egészségének és jólétének előmozdítása érdekében tevékenykedik. Olyan tanulmányokat, jelentéseket és kutatási eredményeket tesz közzé, valamint olyan programokat és kezdeményezéseket hoz létre, melyek célja az ifjúság egészségének és jólétének javítása.

A Világszervezet döntéshozó partnerként tekint a fiatalokra és bevonja őket a döntéshozásba. A szervezet által létrehozott főbb kezdeményezések:

- 1) Ifjúsági Tanács a világ minden tájáról egyesíti az egészségügyi és nem egészségügyi háttérrel rendelkező ifjúsági hálózatokat;
- 2) Global Health Workforce Network (GWHN) a fiatalok foglalkoztatásával, munkakörnyezetével kapcsolatos kérdésekre reagál;
- 3) Global Youth Mobilization támogatja a fiatalokat a COVID-19 világjárvánnyal való megküzdésben;
- 4) Központi Tanácsadó Központon keresztül a fiatalok és szakemberek számára oktatást és tanácsadást tart közegészségügyi témákban.

A WHO-n belül a fiatalok számára több karrierlehetőség is kínálkozik. A WHO többek között gyakornoki programot működtet (WHO Internship Programme), valamint ifjúsági szakembereket létrehozó (Young Professionals és JPO¹⁵) programlehetőségeket kínál.

A WHO digitális platformja globális egészségügyi adatok gyűjt. A World Health Statistics riport 2023-ban így 198 országot és területet képviselő 58 egészségügyi kapcsolatos SDG-mutatóról tartalmazza a legfrissebb elérhető adatokat. 2005 óta minden évben kiadásra kerül egy átfogó jelentés, mely nyomon követi az egészségügyi kapcsolatos fenntartható fejlesztési célokat, objektív és összehasonlító értékelést nyújt a lakosság egészségéről és annak változásairól, érinti továbbá az éghajlatváltozást és annak kulcsfontosságú szerepét. (World Health Organization, 2023)

A WHO adatokkal rendelkezik a világ fiataljairól és az őket érintő változásokról, hatásokról is. E szerint a világ 7,2 milliárd emberéből 3 milliárd fiatalabb 25 évnél, mely a világ népességének 42 százalékát teszi ki. A WHO felismeri és hangsúlyozza, hogy a fiatalkor egy kritikus időszak, a gyermekorból a felnőttkorba való átmenet számos egészségügyi kockázattal jár.

¹¹A folyóiratról és lapszámairól bővebben itt: <https://www.tandfonline.com/loi/rady20>

¹²<https://yeu-international.org/the-european-youth-conference-2022-9th-cycle-of-the-eu-youth-dialogue/>

¹³<https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/peyr>

¹⁴<https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/knowledge/-/ekcyp>

¹⁵ Junior Professional Officer Programme

A magyar ifjúságkutatások

Ifjúság meghatározása és ifjúsági korszakok

A magyar társadalom az ifjúság meghatározását illetően hasonlóan más országokhoz, elsősorban az életkort tekinti meghatározó tényezőnek és az ifjúságot a 15-29 év közötti korosztályba sorolják. Ezen belül természetesen megkülönböztetünk további alcsoportot, például a 13-17 év közöttiek a serdülők, míg a 18-29 év közöttiek a fiatal felnőttek, végül ezen kívül helyezkedő kategória a „NEET” csoport, akik a nem dolgozó, nem tanuló fiatalok.

Számos ifjúságkutató szociológus – köztük Székely Levente (Székely, 2001), Pillók Péter (Pillók, 2014), valamint Kiss-Kozma Georgina (Kiss-Kozma, 2018) – a magyar társadalom ifjúságának sajátosságaira hívja fel a figyelmet. Olyan sajátosságról tesznek említést, mint hogy az ifjúság meghatározásában fontos szerepet játszik, hogy a magyar fiatalok milyen életutat járnak be, hogyan élik meg az ifjúságot és hogyan kapcsolódnak a társadalomhoz. Az életutakat és ifjúságélményeket a magyar fiatalok különbözőképpen élik meg, mely befolyásolhatja identitásukat. A kulturális és történelmi kontextus, így például a rendszerváltás (1989), globalizáció, technológiai fejlődés, COVID-19 járvány, migráció és multikulturalizmus jelentős hatással voltak és vannak az ifjúság helyzetére és szerepére.

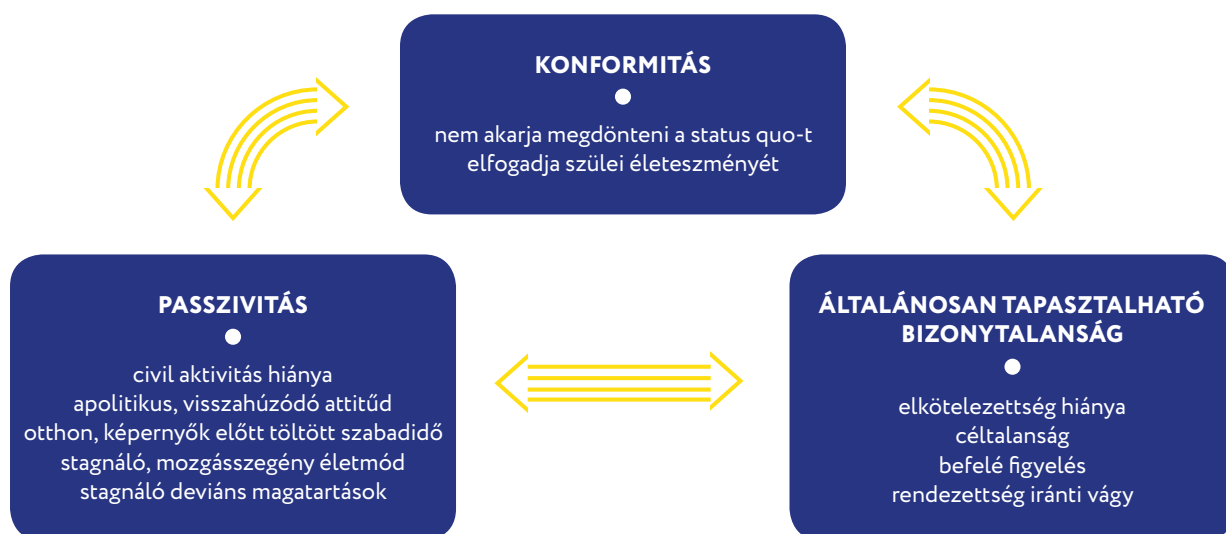
Az ifjúságkutatók ezeket a kontextuális tényezőket figyelembe véve értelmezik az ifjúság helyzetét. (Szabó, 2002)

Mielőtt bemutatnánk a magyar ifjúságkutatásokat részletesebben, nézzük meg, milyen ifjúsági korszakok, ifjúságértelmezések merülnek fel akkor, amikor a magyar ifjúságra gondolunk. Egészen a rendszerváltásig három nagyobb korszakot különböztethetünk meg (Székely, 2018):

1. Rendszerváltás előtt – 'táborok ifjúsága': a fiatalok szabadidős tevékenységében domináns szerep jutott az intézményesített szabadidős tereknek.
2. Rendszerváltás utáni évtized és az ezredforduló után következő évek: a fiatalok izlését globális trendek formálták, szabadidő-eltöltésüket a kommercializált terek jellemezték.
3. 2010 után – 'új csendes generáció': a fiatalok inkább visszahúzódóak, köszönhetően a digitális kultúra és virtuális tér nyújtotta lehetőségeknek, továbbá bizonytalanok és csendes attitűddel bírnak.

A 2000-es években születetteket a kutatók – támaszkodva a Magyar Ifjúság 2012-es és 2016-os adataira – új csendes generációként azonosítják (2. ábra). (Székely, 2017) A 15-29 éves fiatalokra „jellemző a konformitás, nem akarják megdönteni a fennálló status quo-t, többségükben elfogadják a szülei életeszményét.

2. ábra: Az új csendes generáció fontosabb ismérvei

Forrás: Székely, 2017.

Általánosan tapasztalható körükben a bizonytalanság, sok esetben hiányzik belőlük az elkötelezettség, céltalanok, amit maguk is problémaként érzékelnek nemzedékükben, mindeközben vágnak a rendezettségre. (...) Szabadidejüket zömmel otthon a képernyők előtt töltik, mozgásszegény életmód és stagnáló deviáns magatartások jellemzik őket.” (Székely, 2017)

Az ifjú generációk (X, Y és Z generáció) lehatárolásában kiemelt szerepet tölt be napjainkban a digitális kultúrában való elhelyezkedés, melynek eredményeként az Y generáció tagjai egyben egy globális generáció tagjaivá is válnak. Az X generációt ez alapján „digitális bennszülötteknek”, az Y generációt „digitális bevándorlóknak, míg a Z generációt „Facebook nemzedéknek” nevezzük. Fontos itt megjegyeznünk, hogy a digitális kultúra gyors terjedése miatt a korcsoportok közötti határvonal idővel elmosódik,

”

ÍGY „RÖVID IDŐN BELÜL – A FIATALOKHOZ KÖZEL ESŐ KOROSZTÁLYOKBAN IS – SZINTE HASONLÓ MÉRVŐ LEHET A DIGITÁLIS KULTÚRÁBA VALÓ INVOLVÁLÓDÁS.

”

(Harcza, 2020)

Fentiek és jelen tanulmányban nem érintett egyéb tényezők alapján egyértelmű következtetésünk, hogy az ifjúságnak a kutatása differenciáltabb eszközöket igényel.

A magyar ifjúságkutatások történeti áttekintése

A magyar fiatalok helyzetével Magyarországon az 1960-as években kezdtek foglalkozni a kutatók. Az ifjúságról szóló diskurzus olyan ifjúságkutató csoportokat hívott életre, mint például a Magyar Szocialista Munkáspárt KB Társadalomtudományi Intézetének ifjúságkutató csoportja, Kommunista Ifjúsági Szövetség KB Ifjúságkutató csoportja,

valamint a Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Kutatócsoportja. A rendszerváltást követően természetesen ezen kutatócsoportok megszűntek vagy átalakultak, helyüket pedig az olyan piaci alapon működő kutatócégek vették át, melyek profiljában csak kismértékben jelentek meg ifjúságkutatási célok. (Ruff, 2022)

A magyar ifjúságkutatások fordulópontja a 2000-es években következett be, ettől kezdődően beszélhetünk ugyanis nagymintás ifjúságkutatásról. A kutatási programot az Ifjúsági és Sportminisztérium által életre hívott Nemzeti Ifjúságkutató Intézet (2005-től Mobilitás Ifjúságkutató Iroda, majd NCSSZI Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet) indította, mely felmérés négyévente helyezte vizsgálatá középpontjába a 15-29 éves fiatalokat. A kérdőíves kutatások reprezentatív eredményei az ifjúság élethelyzetének megismerését, a fiatalok életmódbeli változásainak és közéleti-politikai bevonódásuk követését szolgálják. (Nagy, 2020) Az ifjúságkutatás egyes hullámaiban így górcső alá kerül a fiatalok demográfiai helyzete, a családalapítás és gyermekvállalás, társadalmi rétegződés, oktatás és munkaerőpiaci státusz, valamint a gazdasági és egészségügyi helyzet, fogyasztás és szabadidős tevékenységek. Mindezek mellett a fiatalok identitására, értékrendszerére, valamint a generációs problématerképre, migrációra és ifjúságügyet érintő élethelyzetekre is kitérnek ezen kutatások.

A magyar ifjúságkutatások negyedik hulláma fordulópontot jelentett a korábbi kutatásokhoz képest, ugyanis a korábbi 8000 fős magyarországi minta kiegészült 2016-ban és 2020-ban egy 4000 fős külhoni mintával is (Erdély, Felvidék, Kárpátalja és Vajdaság). Ez a fordulat lehetőséget adott arra, hogy ne csak a határon belüli magyarok, de a határon túli magyar fiatalok helyzetét is értékeljük, megismerjük.

A 2020-as nagymintás ifjúságkutatás a koronavírus-járvány idején készült, így nem meglepő, hogy a járvány hatása érzékelhetőnek tűnik a magyar fiatalok körében. Az ifjúságkutatás eredményeit tartalmazó jelentés részletesen taglalja a kutatás eredményeit, jelen cikk terjedelmi keretei miatt azonban most csak néhány jelentősebb eredményre hívnánk fel a figyelmet. A magyar fiatalok közel fele (44 százalék) tapasztalt valamilyen változást az életében a koronavírus-járvány hatására.

A fiatalok kapcsolatai átalakultak, beszűkültek. Többségük aktív a munkaerőpiacon és házasságpárti. A fiatalok többsége úgy értékeli napjainkban, hogy a gyermekvállalás fontos alapköve a boldogságnak. A gyorsjelentés adatai alapján elmondható továbbá, hogy a korábbi évekhez képest többen (31 százalék) költöztek el a szülői házból, valamint hamarabb hoztak komoly döntéseket. Az oktatásban részt vevők aránya a korábbi méréshez képest csekély emelkedést mutat (41 százalék), bár még mindig elmarad a 2008-ban mért csúcstól (46 százalék). A fiatalok munkavállalási jövőjüket tekintve optimistának

mutatkoznak, mindemellett a fiatalok kisebb arányban terveznek külföldi munkavállalást és kivándorlást, mint a korábbi években. Az ifjúság körében a felmérés szerint igen erősen megjelenik a digitális kultúra: a 15-29 évesek napi internetezők és túlnyomó többségük tagja valamely online közösségi oldalnak (legnépszerűbb közösségi oldal a Facebook). Igen meglepő, hogy 2020-ban a fiatal generáció legégetőbb problémáit a bizonytalanságban és kiszámíthatatlan jövőben látják, majd ezt követi az anyagi nehézség és létbizonytalanság problémája, valamint a céltalanság (3. ábra).

3. ábra: Az ifjúság legégetőbb problémái 2008-2020

SSZ.	2008		2012		2016		2020	
	PROBLÉMA	%	PROBLÉMA	%	PROBLÉMA	%	PROBLÉMA	%
1.	pénztelenség, szegénység, elszegényedés, létbizonytalanság	15	pénztelenség, szegénység, elszegényedés, létbizonytalanság	16	anyagi nehézségek, létbizonytalanság, szegénység, elszegényedés	29	bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő	23
2.	munkanélküliség, elhelyezkedési nehézségek	24	kilátástalan, bizonytalan jövő	16	bizonytalanság, kiszámíthatatlan jövő	18	anyagi nehézségek, létbizonytalanság, szegénység, elszegényedés	22
3.	kilátástalan, bizonytalan jövő	10	munkanélküliség, elhelyezkedési nehézségek	15	céltalanság, nem tudják, mit akarnak	8	céltalanság, nem tudják, mit akarnak	12
4.	drogok, kábítószer elterjedése	7	céltalanság, nem tudják, mit akarnak	11	drogok, kábítószer elterjedése	6	baráti társaságok, közösségek hiánya	8
5.	céltalanság, nem tudják, mit akarnak	7	drogok, kábítószer elterjedése	7	alkohol elterjedése	7	drogok, kábítószer elterjedése	7
6.	bűnözés	6	bűnözés	7	munkanélküliség, elhelyezkedési nehézségek	7	munkanélküliség, elhelyezkedési nehézségek	5
6.	lakásproblémák	4	fiatalok általános rossz helyzete	6	bűnözés	5	bűnözés	5

Forrás: Domokos és tsai, 2021.

A nagymintás ifjúságkutatásokon túl fontos megemlítenünk, hogy vannak olyan magyar intézmények, melyek kiemelten fontos szerepet töltenek be az ifjúság helyzetének és szükségleteinek jobb megértésében. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH), valamint a Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Kutatóintézetének (MTA SZKI) tevékenysége ilyenformán rendkívül fontos. A KSH rendszeres statisztikai adatai, valamint az MTA SZKI ifjúsági munkaerőpiaci kutatásai hozzájárulnak az ifjúság társadalmi és gazdasági helyzetének, munkaerőpiaci érvényesülésüknek jobb megértéséhez. 2021-től továbbá a fiatal nemzedék gondolkodásmódjának jobb megértését tűzte ki célul a Mathias Corvinus Collegium (MCC), valamint a Nézőpont Intézet közös együttműködésben életre hívott Ifjúságkutató Intézet, mely intézmény vizsgálja a fiatalok társadalmi és kulturális viselkedését, értékeit és identitását, valamint kiemelten foglalkozik az ifjúsági munkaerőpiaci integrációval és oktatással. Ne feledjük végül, hogy a CEU több olyan kutatást és programot¹⁶ is kínál, melyek az ifjúság, oktatás és társadalom kérdéseivel foglalkoznak; ezen felül pedig számos egyetemi kutatóműhely (pl. Debreceni Egyetem Ifjúságszociológiai kutatóműhelye) is rendszeresen foglalkozik ifjúságkutatásokkal.

Jövőbeli kutatási irányok és területek

A jövőbeli ifjúságkutatási területek és irányok folyamatosan változnak és fejlődnek a társadalom és az ifjúság szükségleteinek és dinamikájának függvényében. Az alábbiakban néhány olyan potenciális kutatási területet és irányt mutatunk be, amelyek kulcsfontosságúak lehetnek a jövőben:

- digitális generációk és online jelenlét: A digitális technológia gyors fejlődése alapvetően átalakítja az ifjúság mindennapi életét és kommunikációját. A jövőbeni kutatásoknak mélyebben ki kell terjedniük a fiatal generációk online jelenlétére, az online identitás és kommunikáció kérdéseire, valamint az online médiafogyasztás hatásaira. (Boyd, 2014)
- környezettudatosság és fenntarthatóság: Az ifjúság aktív szerepet játszik a környezetvédelmi kérdésekben és a fenntarthatóság előmozdításában. A kutatásoknak az ifjúság környezettudatosságára és aktivizmusára kell összpontosítaniuk, és vizsgálniuk kell az oktatás és a társadalom szerepét a fenntarthatóságra nevelésben. (Huckle, 2019)

- mentális egészség és jólét: Az ifjúság mentális egészsége és jóléte egyre fontosabb kérdéssé válik. A jövőbeni kutatásoknak mélyebben kell vizsgálniuk a fiatalok mentális egészségét érintő tényezőket, az intervenciók stratégiákat és az ifjúság mentális egészségügyi ellátását.
- ifjúsági politika és részvétel: Az ifjúsági politika és részvétel területe továbbra is kulcsfontosságú kutatási témakör. A fiatalok társadalmi és politikai részvételének új formáit kell vizsgálni, és tanulmányozni kell, hogyan lehet növelni az ifjúság politikai bevonódását.
- ifjúsági mobilitás és globális kapcsolatok.

Összegzés

Tanulmányunkban szakirodalmi áttekintés segítségével mutattunk rá arra, hogy az ifjúságkutatások egyre inkább központi szerepet játszanak a társadalomtudományokban és globális szinten egyre növekvő figyelmet kapnak. A kutatások rendkívül sokoldalúak, tekintve, hogy az ifjúság vizsgálata hazai és nemzetközi szinten is komplex eszközöket igényel. Az ifjúságkutatások alapvető fontosságúak a fiatalok életének és jövőbeli döntéseinek megértésében, valamint a társadalomra és gazdaságra gyakorolt hosszú távú hatások elemzésében. A nemzetközi szinten megvalósuló kutatások kiemelt érdeme, hogy országok közötti összehasonlítást és az ifjúság helyzetének komplex vizsgálatát teszi lehetővé. A magyar ifjúságkutatások – hasonlóan a nemzetközi kutatásokhoz – olyan területekre összpontosítanak, mint az ifjúsági identitás, a mentális egészség, a politikai részvétel, a fiatalok jóléte, valamint (újabb) a digitális kultúra. A magyar kutatások kiemelt előnye, hogy országon belüli regionális összehasonlítást és ezáltal célzottabb stratégiaalkotást tesz lehetővé.

A jövőben az ifjúságkutatások még inkább szükségesek lesznek a társadalmi döntések előkészítésében és a fiatalok életének jobb megértésében. Az ifjúságkutatóknak továbbra is összpontosítaniuk kell az ifjúság életútjának és élményeinek mélyebb megértésére, különös tekintettel azokra a területekre, amelyek a fiatalok számára kritikusak, mint például a mentális egészség, a munkaerőpiaci integráció és a politikai részvétel. Az ifjúságkutatások segíthetnek azoknak a politikáknak és intézkedéseknek a kialakításában, amelyek támogatják a fiatalok fejlődését és hozzájárulnak a társadalom jobb jövőjéhez.

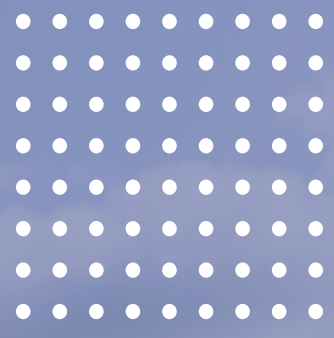
¹⁶ Ilyen program többek között az Erasmus+, valamint az Európai Ifjúság Tanulmányi Program (European Youth Studies)

Mellékletek

1. sz. melléklet: Youth Wellbeing Index indikátorai

Domain	Average level of wellbeing across all Index countries	Indicators
 <p>GENDER EQUALITY</p>	MEDIUM	<ul style="list-style-type: none"> Restricted civil liberties for women Female early marriage rate Women's fear of walking alone Youth perceptions of gender quality
 <p>ECONOMIC OPPORTUNITY</p>	MEDIUM	<ul style="list-style-type: none"> GDP per capita Global competitiveness Youth not in education, employment, or training (NEETs) Youth unemployment Early-stage entrepreneurial activity Youth borrowing Youth expectations for future standard of living
 <p>EDUCATION</p>	HIGH	<ul style="list-style-type: none"> Youth literacy Public spending on education Lower secondary enrollment Lower secondary completion Youth satisfaction with education
 <p>HEALTH</p>	HIGH	<ul style="list-style-type: none"> Adolescent fertility rate Youth self-harm fatalities Youth stress Youth perceptions of health Youth tobacco use
 <p>SAFETY & SECURITY</p>	MEDIUM	<ul style="list-style-type: none"> Youth road fatalities Internal peace Youth interpersonal violence Human trafficking Youth perceptions of violence
 <p>CITIZEN PARTICIPATION</p>	MEDIUM	<ul style="list-style-type: none"> Democracy Youth volunteering Youth policy Age for office Youth perceptions of government
 <p>ICT</p>	MEDIUM	<ul style="list-style-type: none"> ICT development Youth internet access at home Internet usage Mobile phone subscriptions

Forrás: Global Youth Wellbeing Report, 2017.

Irodalomjegyzék

- Andy, F. (2009). *Youth Studies: An introduction*.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging Adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist* 55 (5), 469-480.
- Arnett, J. J. (2015). *Emerging Adulthood: The Winding Road from the Late Teens Through the Twenties*. Oxford University Press.
- Australian Institute of Health and Welfare. (dátum nélk.). Australia's Youth. Forrás: <https://www.aihw.gov.au/reports/children-youth/australias-youth/contents/introduction>
- Benson, P. L., Scales, P. C., & Hamilton, S. F. (2006). Positive youth development: Theory, research, and applications. In M. L. R., & D. W., *Handbook of child psychology*, 1, (old.: 894-941). Hoboken: NJ.
- Bíró-Nagy, A., & Szabó, A. (2021). *Magyar Fiatalok 2021: Elégedetlenség, Polarizáció, EU-pártiság*. Budapest: Friedrich-Ebert-Stiftung.
- Boyd, D. (2014). *It's Complicated: The Social Lives of Networked Teens*. Yale University Press.
- Byrd, C. M., & Anderson, J. (2018). *Youth Studies: Fundamental Issues and Debates*. Springer.
- Cohen, P. (1997). *Rethinking the Youth Question: Education, Labour and Cultural Studies*. London: MacMillan.
- Coleman, J. C. (1989). Social theory, social research, and a theory of action. *American Journal of Sociology* 94 (1), 95-120.
- Coleman, J. S. (1961). *The Adolescent Society: The Social Life of the Teenager and its impact on Education*. Free Press.
- Domokos, T., Kántor, Z., Székely, L., & Pillók, P. (2021). *Magyar Fiatalok 2020*. Budapest: Erzsébet Ifjúsági Alap Nonprofit Kft.
- Erikson, E. H. (1950). *Childhood and Society*. Norton & Company.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. Norton & Company.
- European Parliament. (2021). Youth in Europe 2021. Forrás: <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/en/be-heard/eurobarometer/youth-in-europe-2021>
- European Youth Conference. (2022). Forrás: <https://yeu-international.org/the-european-youth-conference-2022-9th-cycle-of-the-eu-youth-dialogue/>
- Furlong, A., & Cartmel, F. (2007). *Young People and Social Change: New Perspectives*. Open University Press.
- Harcza, I. (2020). Gondolatok a hazai ifjúságkutatás múltjáról. *Szociológiai Szemle* 30 (1), 81–97.
- Hendry, L. B., & Kloep, M. (2002). Lifecourse transitions and social change: The life course as a social framework. In M. J., & J. S. M., *Handbook of the Life Course* (old.: 187-206). Springer.
- Huckle, J. (2019). Education for Sustainable Development: Young People's Visions and Pathways in the UK. *Sustainability* 11 (7).
- Human Resources and Skills Development Canada and Statistics Canada. (dátum nélk.). Youth in Transition Survey (YITS). Forrás: <https://www23.statcan.gc.ca/imdb/p2SV.pl?Function=getMainChange&Id=44845>
- International Youtuh Foundation. (2017). *Global Wellbeing Index*. Forrás: <file:///C:/Users/koloz/Downloads/2017YouthWellbeingIndex.pdf>
- Kiss-Kozma, G. (2018). Fiatalok az érettségi után: tanulmányok és életpályák. *Educatio* 27 (2), 255-272.
- Mészáros, J. (2019). Globalizáció és Ifjúság: Az ifjúságkutatás néhány aktuális kérdése. *Educatio* 28 (3), 477-489.
- Móricz, F. (2010). A magyarországi ifjúságkutatás elmúlt 20 évének alakulása és néhány meghatározó tényezője. *Educatio*, 321-337.
- Nagy, Á. (2020). A Survey-n is túl. In *A lábjegyzeten is túl: Magyar Ifjúságkutatás 2020* (old.: 7-13). Szociális Demokráciáért Intézet – Excenter Kutatóközpont.
- Nagy, Á., & Tibori, T. (2012). Narratívák hálójában: az ifjúság megismerési és értelmezési kísérletei a rendszerváltástól napjainkig. *Negyedszázad*, 405.
- Partnership between the European Commission and the Council of Europe in the field of Youth. (2021). *Ifjúságkutatás: Az alapok*. Európai Tanács.
- Pillók, P. (2014). Az ifjúsági politika szerepe és feladatai Magyarországon. *Educatio* 23 (3), 420-432.
- Rudd, P., & Evans, K. (1998). Structure and Agency in youth transitions: student experiences of vocational further education. *Journal of Youth Studies* 1 (1), 39-62.
- Ruff, T. (2022). *A magyar fiatalok külföldi mobilitási tervei*. (old.: 152-166). Sopron: Soproni Egyetem Kiadó.

Schulenberg, J. E., & Schoon, I. (2012). The transition to adulthood across time and space: Overview of special section. *Longitudinal and Life Course Studies*, 151-155.

Szabó, A. (2002). Ifjúságkutatás a rendszerváltás után: áttekintés és perspektívák. *Educatio* 11 (1), 79-89.

Székely, L. (2001). A generációelmélet és az ifjúságkutatás. *Szociológiai Szemle* 7 (1), 52-67.

Székely, L. (2017). Digitális részvételi kultúra: aktív és csendes új generáció. In *Csendesek vagy lázadók?: a hallgatók politikai orientációi Magyarországon, 2011-2015* (old.: 37-51).

United Nations. (2020). *World Youth Report*. New York: ISSN: 2411-8958.

World Health Organization. (2023). *World Health Statistics 2023*. WHO.

Wyn, J. C., H., H. R., Rowling, L., & Carson, S. (2000). Mind the Gap: Young People's Constructions of Youth and Its Futures. *Journal of Youth Studies* 3 (3), 233-248.

Youth Partnership. (dátum nélkül.). European Knowledge Centre for Youth Policy (EKCY). Forrás: <https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/knowledge/-ekcyp>

Youth Partnership. (dátum nélkül.). Pool of European Youth Researchers (PEYR). Forrás: <https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/peyr>

